

Returadresse: postboks 10 Skøyen, 0212 Oslo

I henhold til liste

Vår dato **06.06.2025**
Vår referanse 20/011717

Kostnadsfordelingsavtale livsvarig offentlig AFP

Vi viser til vårt brev av 28.03.2025 hvor kostnadsfordelingsavtalen godkjent av departementet var vedlagt. I brevet opplyses det om at Statens pensjonskasse tar sikte på å inngå avtale med leverandørene før sommeren 2025. Det gjelder fortsatt.

Statens pensjonskasse har mottatt henvendelser om hvordan forskjellige problemstillinger rundt kostnadsfordelingen skal løses. For å oppnå mest mulig forutberegnelighet, besvares disse ut her. Erfaringsmessig vil det også oppstå problemstillinger som ikke er besvart og som må tas etter hvert som ordningen går seg til.

Plikt til å inngå kostnadsfordelingsavtale

I Prop. 106 L (2024-2025) av 04.04.2025 ble det foreslått å endre lov om avtalefestet pensjon for medlemmer i Statens pensjonskasse (AFP-loven) slik at nytt § 13 syvende ledd tredje punktum blir lydende slik:

Alle virksomheter med offentlig AFP skal være tilknyttet avtalen om kostnadsfordeling.

Videre fremgår det av proposisjonen side 1:

Lovforslaget er knyttet til lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Reglene for kommunale og fylkeskommunale tjenstepensjonsordninger og tjenstepensjonsordninger for helseforetakene framgår av tariffavtale eller vedtekter. Det legges til grunn at lovendringer som vedtas av Stortinget, følges opp i regelverket som gjelder for disse ordningene.

Stortinget har truffet et lovvedtak i tråd med forslaget i Prop. 106 L (2024-2025).

Partene i KS' tariffområde ble 29.04.2025 enige om at det i vedlegg til protokoll av 18.12.2024 om endringer i SGS 2020 Pensjonsordninger, Del II – Avtalefestet pensjon, gjøres endringer slik de framgår av vedlegg til protokoll.

Blant annet skal § 11 femte ledd lyde:

Arbeidsgiver skal være tilknyttet avtale med Statens pensjonskasse om fordeling av kostnader til livsvarig offentlig avtalefestet pensjon.
Refusjonsbeløp skal inngå i premieutjevning etter denne bestemmelses andre ledd.

Statens pensjonskasse legger til grunn at dette gjelder alle virksomheter som skal ha livsvarig offentlig avtalefestet pensjon. Det er uten betydning om virksomheten har en åpen eller lukket pensjonsordning.

Kostnadsfordelingsavtalens rekkevidde

Både AFP-loven og SGS 2020 regulerer hvilken pensjonsleverandør som er ansvarlig for utbetalingen av ytelsen. Pensjonsleverandørene må sikre seg finansieringen fra de berørte virksomhetene.

Kostnadsfordelingsavtalen regulerer en fordeling av kostnadene når arbeidstaker har arbeidet i to eller flere virksomheter som alle har offentlig AFP. Forutsetningen for et refusjonskrav er at en pensjonsleverandør utbetaler AFP til en arbeidstaker.

Virksomheter som ikke har offentlig AFP når en tidligere arbeidstaker starter uttak av livsvarig AFP, omfattes ikke av kostnadsfordelingsavtalen. Dette gjelder også dersom virksomheten tidligere har hatt offentlig AFP.

Arbeidstaker er ikke part og får ikke rettigheter etter kostnadsfordelingsavtalen. Det vil eksempelvis innebære at dersom siste virksomhet går konkurs, kan ikke arbeidstaker kreve finansiering til livsvarig AFP fra de virksomhetene som uten konkursen ville vært refusjonspliktige.

Betinget tjenestepensjon

Betinget tjenestepensjon fungerer som en erstatning for livsvarig AFP. Dersom medlemmet ikke har rett til AFP, ytes det betinget tjenestepensjon. Rettigheten blir fortløpende finansiert med premiebetaling. I AFP-premien kan det gjøres fradrag for premie som virksomhet har betalt for å dekke betinget tjenestepensjon. Betinget tjenestepensjon er ikke en del av kostnadsfordelingsavtalen. Dersom en arbeidstaker har tjent opp betinget tjenestepensjon gjennom arbeidsforhold i flere virksomheter, gjelder overføringsavtalen for fordelingen av kostnadene til pensjonen.

Nærmere om hvilke virksomheter er omfattet av kostnadsfordelingen - eksempler

Reglene for forsikret refusjonsytelse og refusjonsandel gjelder ved kostnadsfordelingen, jf. kostnadsfordelingsavtalen § 7.

Nåværende og tidligere arbeidsgivere, skal bidra til kostnadsdelingen med mindre virksomheten har opphørt, f.eks. pga. konkurs, eller sagt opp AFP-avtalen på tidspunktet før start av uttak av AFP, jf. avtalen § 4.

I oversikten nedenfor illustreres fire forskjellige tilfeller av pensjonsopptjening i offentlig tjenstepensjonsordning for arbeid i en virksomhet. Et av parameterne er tidsrommet for pensjonsopptjeningen. Et annet parameter er eventuell opphørsdato for virksomheten, i tilfeller hvor virksomheten f.eks. går konkurs. AFP-avtalens gyldighet oppgir hvilke tidsrom virksomheten har/hadde avtale om offentlig AFP. Begrepet «løpende» betyr at virksomheten har en gyldig avtale om AFP. Tidspunkt for AFP-uttak er datoen medlemmet får innvilget AFP fra. I siste kolonne oppgis hvorvidt virksomhetene skal bidra til kostnadsfordelingen for dette medlemmet.

Eksempel	Pensjonsopptjening		Om virksomheten eksisterer	AFP-avtale		Tidspunkt for AFP-uttak	Bidrag
	fra	til		fra	til		
1	01.01.2000	01.01.2015	Ja	01.01.2025	løpende	01.01.2030	Ja
2	01.01.2000	01.01.2015	Ophørt 01.01.2027	01.01.2025	01.01.2027	01.01.2030	Nei
3	01.01.2015	01.01.2030	Ja	01.01.2025	01.01.2032	01.01.2035	Nei
4	01.01.2028	01.01.2030	Ja	01.01.2032	løpende	01.01.2035	Ja

De konkrete datoene er ikke så viktige. Det relevante er tidspunktene i forhold til hverandre.

Eksempel 1 er et ordinært tilfelle hvor virksomheten har avtale om AFP ved tidspunkt for AFP-uttak. I dette tilfelle vil pensjonsleverandøren som virksomheten har pensjonsordningen sin i, refundere til utbetalende pensjonsleverandør basert på sin del av pensjonsopptjeningen.

Eksempel 2 viser at hvis AFP-avtalen ikke lenger eksisterer ved uttakstidspunktet, så skal ikke opptjeningstiden inngå i kostnadsfordelingen.

Eksempel 3 viser et tilfelle hvor virksomheten eksisterer, men har sagt opp AFP-avtalen tre år før medlemmet tar ut livsvarig AFP. Her er medlemsperioden endret fra forrige eksempel for å illustrere at dette gjelder selv om medlemskapet bidrar til medlemmets kvalifikasjonstid for å få utbetalt livsvarig AFP. Her er AFP-avtalen sagt opp før tidspunktet for AFP-uttak, og virksomheten bidrar derfor ikke til kostnadsfordeling.

Eksempel 4 er et tilfelle hvor pensjonsopptjeningen skjer i en periode hvor virksomheten ikke har AFP, men får AFP-avtale etter medlemmet har sluttet i virksomheten. Her skal virksomheten bidra til kostnadsfordelingen, fordi de har AFP-avtale på uttakstidspunktet. Det har altså ingen betydning om virksomheten hadde AFP-avtale under arbeidstakers pensjonsopptjening.

Manglende finansiering

Arbeidstaker har rett på livsvarig AFP og regulering av denne når vilkårene for det er oppfylt i AFP-loven og SGS 2020.

Det er gitt egne regler om kommunale pensjonsytelser i forsikringsvirksomhetsloven. Det følger av forsikringsvirksomhetsloven § 4-22 at en pensjonsleverandør ikke har et økonomisk ansvar utover de pensjonsytelsene som er forsikringsmessig sikret ved innbetalt premie.

Dersom en arbeidstaker starter uttak av livsvarig AFP, vil den siste virksomheten være ansvarlig for hele utbetalingen og regulering av ytelsen etter AFP-loven eller SGS 2020. Manglende finansiering fra den siste virksomheten i en kommunal ordning medfører at arbeidstaker ikke får utbetalt AFP fra pensjonsleverandøren i større utstrekning enn det er betalt for. Kostnadsfordelingsavtalen regulerer ikke manglende betaling fra den siste ansvarlige virksomheten. Øvrige virksomheter hvor den ansatte har hatt tjenstepensjonsopptjening, blir ikke ansvarlige for forpliktelsene som faller på den siste virksomheten.

Den siste virksomheten skal ha finansiert opp den livsvarig AFPen på det tidspunkt den begynner å løpe. På det samme tidspunkt må den andelen som faller på de øvrige virksomheter etter kostnadsfordelingsavtalen være finansiert hos de respektive pensjonsleverandørene. Kostnadsfordelingsavtalen medfører at det økonomiske ansvaret blir fordelt. Fra det tidspunkt pensjonen begynner å løpe, vil det refunderes månedlig fra de øvrige pensjonsleverandørene.

Dersom en virksomhet opphører etter at pensjonen har begynt å løpe, skal pensjonsleverandørene ha mottatt grunnlaget for finansiering av ytelsen, slik at dette i prinsippet ikke vil være et problem. Det som kan være en utfordring er reguleringen av ytelsen hvis den er høyere enn avkastningen. Dette ansvaret faller i

utgangspunktet på siste virksomheten. Bidrag fra de øvrige virksomhetene vil redusere dette.

Reguleringspremie

Arbeidstaker har etter reglene rett på regulering av en løpende livsvarig AFP. Som for kostnadene til livsvarig AFP er det siste virksomhet som i utgangspunktet må betale dette. Dersom det er tidligere virksomheter som er ansvarlig etter kostnadsfordelingsavtalen, fordeles reguleringskostnadene i samsvar med denne, jf. de forutsetninger og løsninger som er gjennomgått over.

Sikringsordning

Statens pensjonskasse vil ikke utelukke at det kan være behov for å etablere en sikringsordning, særlig med tanke på å sikre at alle arbeidstakere får full regulering også dersom siste virksomhet går konkurs. Vi mottar gjerne synspunkter på om dette kan være hensiktsmessig og hvordan en slik sikringsordning i så fall skal utformes.

Med vennlig hilsen

Rune H. Kristoffersen

juridisk direktør

Magne S. Bakken

seniorrådgiver

Mottakere:

Akademikerne
Aksio
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Finans Norge
Gabler AS
Kommunal Landspensjonskasse
Kommunesektorens organisasjon KS
Landsorganisasjonen i Norge
Oslo kommune
Oslo Pensjonsforsikring AS
Pensjonskasseforeningen
Pensjonskontoret
Storebrand
Unio
Virke
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Kopi:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet
Fellesordningen for AFP
Norges Bank pensjonskasse
Overføringsavtalens Sikringsordning